અઝાન

કી એહમીયત ઔર ફઝીલત

ઈફાદાત: હઝરત મુફતી અહમદ ખાનપુરી દા.બ.

લીપ્યાન્કર: મવલાના અબ્દુર્રહીમ અબ્દુર્રઉફ નાડા (સુરતી)

કોમ્પોઝીંગ: સલીમ ઈસ્માઈલ રાવત

નાશિર: મકતબા અશરફ, સુરત.

પેશે લફ્ઝ

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡم

نحمدہٗ ونصلی علیٰ رسولہ الکریم - امابعد.

હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી દા.બ. કા રીયાઝૂસ્સાલીહીન કા મકબૂલ દરસે હદીષ સાલોં સે મસ્જિદે અન્વાર મેં ચલ રહા હે ઔર બહુત સારે હઝરાત કો ઈસ્સે ફાઈદા પહુંચ રહા હે ખુસૂસી તૌર પર હમ જૈસે તલબા કો અલ્લાહ હઝરતે અકદસ કે ફૈઝ સે હમ સબકો મુસ્તફીઝ ફરમાયે. ઈન્હી દરસોં મે સે ઈસ દરસ કી ઈફાદિય્યત કો દેખતે હૂવે અલ્લાહ ને દિલ મે યે બાત ડાલી કે ઈસ્કો શાયે કિયા જાયે મખ્દૂમી વ મુરશીદી સે જબ ઈસ બાત કા ઈઝહાર કિયા તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હઝરત વાલા નેં મસર્રત કા ઈઝહાર કરતે હૂવે દુવાઓં કે સાથ ઈજાઝત મહરમત ફરમાઈ ફલિલ્લાહિલ હમ્દુ વલહુશ્શુક્રુ. આપ તમામ હઝરાત સે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત હે કે અલ્લાહ ઈસ્કો કબૂલ ફરમાકર આખિરત મેં મગ્ફિરત કા ઝરીયા બનાયે ઔર હઝરત અકદસ કી ઝિયાદા સે ઝિયાદા કદર દાની નસીબ ફરમાયે ઔર હઝરત અકદસ કે સાયે આતિફત કો ખૂબ સિહત ઔર આફિયત કે સાથ બાકી રખ્ખે આમીન.

ખાસ નોંધ ગુજરાતી જાન્નેવાલે હઝરાત કી સહૂલત કે લિયે બાઝ જગાહ ઉર્દુ કે મુશકીલ અલ્ફાઝોં કો બદલ કર ગુજરાતી કે આસાન અલ્ફાઝ લિખે હે. ઈસ લિયે તમામ કારિઈન ઈસ્કો ઉર્દુ અદબ કા રિસાલા ન સમઝે બલ્કે દીન કી બાત કો સમજને ઔર સમજાને કા રિસાલા સમઝેં.

ફકત તાલિબે દુઆ

અબ્દુર્રહીમ સુરતી નાડા.

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْم

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ نَحْمَدُہٗ وَنَسْتَعِینُہٗ وَنَسْتَغْفِرُہٗ وَنَعُوذُ بِاللّٰہِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَیِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ یَّھْدِہِ اللّٰہُ فَلَا مُضِلَّ لَہٗ، وَمَنْ یُّضْلِلْہُ فَلَا ھَادِیَ لَہٗ، وَأَشْھَدُ أَنْ لَّا إِلٰہَ إِلَّا اللّٰہُ وَحْدَہٗ لَا شَرِیْکَ لَہٗ، وَأَشْھَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُہٗ وَرَسُوْلُہٗ، صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَعَلٰی اٰلِہٖ وَأَصْحَابِہٖ وَبَارِکْ وَسَلِّمْ تَسْلِیْمًا کَثِیْرًا کَثِیْرًا۔ امابعد.

અઝાન કી ઈબ્તેદા કૈસે હૂવી? રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ જબ હિજરત કરકે મદીના મુનવ્વરા તશરીફ લે ગયે ઉસ વકત પાંચ વકત કી નમાઝો કે લિયે લૌગોં કો બુલાને કે લિયે મુસ્તકિલ કોઈ ઈન્તેઝામ નહી થા નમાઝ કે અવકાત મે લૌગ અપને તૌર પર અંદાઝા લગા કર મસ્જિદ મે હાજિર હો જાયા કરતે થે ઝાહિર હે કે ઉસ તરહ આને મે બળી દુશ્વારી થી કોઈ બહુત જલ્દી પહુંચ ગયા તો ઉસ્કો દેર તક ઈન્તેઝાર રેહતા થા ઔર કોઈ નમાઝ હો જાને કે બાદ પહુંતા થા ઉસ્કી વજહ સે પરેશાની હોતી થી એક મરતબા ઈસ સિલસિલે મે મશ્વેરા કે લિયે જમા હૂયે કે કોઈ એેસી તદબીર ઈખ્તિયાર કી જાયે કે લૌગ નમાઝ કે વકત પર ઈસ તરહ પહુંચે કે કિસી કો કોઈ પરેશાની લાહિક ન હો ઉસ મશવેરા મે મુખ્તલિફ રાય સામને આયી કિસીને કહા આગ જલાદી જાયે જિસ્કો દેખ કર લૌગ આ જાયા કરેં ઉસ પર યે બાત આયી કે આગ તો આતિશ પરસ્તોં કા શિઆર હે વો ઉસ્કી પૂજા પાઠ કરતે હે ઈસ લિયે ઉસ સે બચના ઝરૂરી હે.

કિસી ને કહા નાકૂસ બજા દિયા કરેં નાકૂસ કા મતલબ યે હે કે દો લકળીયાં હોતી હે એક લંબી ઔર દૂસરી છોટી છોટી વાલી લકળી કો બળી વાલી લકળી પર માર કર બજાયા જાતા હે જિસ સે આવાઝ પૈદા હોતી હે જબ નાકૂસ વાલી તજવીઝ રખ્ખી ગયી તો નસારા કા તઝકીરા આયા કે યે નસારા ખ્રિસ્ત્રીયો કા

તરીકા ઔર અલામત હૈ વો અપને યહાં ઈબાદત કે વાસ્તે જમા કરને કે લિયે ઉસી કો ઈસ્તેમાલ કરતે હૈ અગર હમ ઉસ્કો ઈસ્તેમાલ કરેન્ગે તો ઉનકે સાથ તશબીહ લાઝિમ આયેગી.

કિસીને કહા સીંગ કો મુંહ લગા કર ઉસ સે આવાઝ નિકાલી જાયે જબ યે તજવીઝ પૈશ કી ગયી તો યહૂદીયોં કા તઝકીરા આયા કે યહૂદીયોં કે વહાં ઈબાદત કે વાસ્તે બુલાને કે લિયે યે તરીકા ઈખ્તિયાર કિયા જાતા હૈ ઉન સે મુશાબહત લાઝિમ આયેગી.

અખીર મે હઝરત ઉમર(રદી) ને યે તજવીઝ પૈશ કી કે ઐસા કયૂં ન કરેં કે એક આદમી કો ભેજ દિયા જાયે જો લૌગોં કો નમાઝ કે વકત બુલા લિયા કરેં ચુનાન્ચે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને હઝરત બિલાલ(રદી) સે કહા કે આપ ઐસા કિયા કરેં કે નમાઝ કે લિયે જમા હો જાઓ એલાન કર દિયા કરેં હઝરત બિલાલ(રદી) જગાહ જગાહ ઘૂમ કર ઈસ તરહ લૌગોં કો બુલા લિયા કરતે થે લૈકીન પાંચ વકત ઈસ તરહ કરને મે ઉનકે લિયે બળી દુશ્વારી થી ઈસ મજલિસ મે એક સહાબી હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝૈદ બિન અબ્દે રબ્બિહિ(રદી) ભી મૌજૂદ થે ઉન્કી તબીયત પર ઉસ કા બળા અસર હૂવા ઔર વો ઉસ બારે મે બહુત ફિકરમંદ રહે કે ઉસ કે લિયે કોઈ મુનાસિબ તદબીર અલ્લાહ ઝહન મે ડાલ દેં ઔર અલ્લાહ કા કાનૂન ઔર દસ્તૂર હૈ કે જબ કોઈ આદમી કિસી બાત કી ફિકર ઓળ્હ લેતા હૈ તો અલ્લાહ ઉસી કો ઉસ કા ઝરીયા બના દિયા કરતે હૈ અગરચે કરને વાલી ઝાત તો અલ્લાહ હી કી હૈ ચુનાન્ચે અલ્લાહ ને ખ્વાબ મે ઉન્કો એક ફરિશ્તા દિખાયા જો એક ઉંચી જગાહ પર ખળા હો ગયા ઔર ઉસને અઝાન કે વો કલિમાત કહે જો હમ સબ જાનતે હૈ કે

પેહલે ચાર મરતબા અલ્લાહુ અકબર ફિર દો મરતબા અશ્હદુ અન્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ ફિર દો મરતબા અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન રસૂલુલ્લાહ ઈસ તરહ પૂરી અઝાન દેખી.

જબ વો સો કર ઉઠે તો બળે ખૂશ થે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કી ખિદમત મે આકર ઉન્હોને ખ્વાબ સુનાયા કે અલ્લાહ કે રસૂલ મૈને યે ખ્વાબ દેખા હૈ દૂસરે હઝરાત ને ભી ઈસ તરહ કા ખ્વાબ દેખા જિન્હોં ને આકર બયાન કિયા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને હઝરત બિલાલ(રદી) સે ફરમાયા તુમ યે કલિમાત ઉચી જગાહ પર ખળે હો કર કેહ દિયા કરો ઈસ તરહ અઝાન કી શુરૂઆત હૂયી ઔર અઝાન દેના બળા નેકી કા કામ હૈ અઝાન કો ઈસ્લામી શિઆર કરાર દિયા ગયા હૈ ઈસ બાબ મે ઉસ્કી ફઝીલત બતલાતે હૈ.

અઝાન કા સવાબ હાસિલ કરને કે વાસ્તે ચીટ્ટી ડાલના હઝરત અબૂહુરૈરહ(રદી) નકલ કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા અગર લૌગોં કો માલૂમ હો જાયે કે અઝાન દેને મે ઔર પેહલી સફ મે નમાઝ પઢને મે કયા ફઝીલત હૈ ઔર ફિર ઉન્કો ઉન દો કામોં કે લિયે ચીટ્ટી ઉછાલેગે ઔર અગર માલૂમ હો જાયે કે જલ્દી સે નમાઝ મે હાઝરી કી કયા ફઝીલત હૈ તો લૌગ દોળતે હૂયે ઔર એક દૂસરે સે આગે હોતે હૂયે મસ્જિદ મે આયેગે.

ઔર અગર માલૂમ હો જાયે કે ઈશા ઔર ફઝર કી નમાઝ મે કયા ફઝીલત હૈ તો ઉસ મે હાઝરી દેને કે વાસ્તે લૌગ ઘુટનો કેબલ ઘસીટતે હૂયે મસ્જિદ મે આયેગે.

ઈફાદાત અઝાન ઔર પેહલી સફ કી ફઝીલત ઈતની ઝિયાદા હૈ કે અગર ઉસ કે સવાબ કા લૌગોં કો પતા ચલ જાયે તો ઉસ્કો

હાસિલ કરને કે લિયે એક મરતબા ઈતને ઝિયાદા લૌગ આજાયેન્ગે કે ઉન કો મુત્મઈન કરને કે લિયે ચીટ્ઠી ઉછાલે બગૈર ઔર કોઈ તરીકા ઈખ્તિયાર ન કિયા જાયેગા ઈસ લિયે કે કિસી ચીઝ કે કઈ તલબગાર હોં ઔર વો ચીઝ સબ કો મિલ ન સકતી હો તો સબ કો ઈત્મીનાન દિલાને કે લિયે યહી તરીકા ઈખ્તિયાર કિયા જાતા હે કે ચીટ્ઠી ઉછાલો જિસ કા નામ નિકલેગા ઉસ્કો દેન્ગે ફિર જિસ કા નામ નહી નિકલતા તો વો અપની કિસ્મત પર રોતા હે.

ઈસી તરહ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હે કે દોળતે હૂયે આયેં લૈકીન આજ તો હમારા હાલ યે હો ગયા હે કે નમાઝ કે મામલે મે બહુત ગફલત કરતે હે અગર કભી જલ્દી આ ભી જાતે હે ઔર માલૂમ હોતા હે કે અભી તો બહુત દૈર હે તો વુઝૂ કરકે બાહિર હી ખળે હો જાતે હે ઔર સહન મે બાતેં કરતે રેહતે હે જમાઅત ખાના મે આકર દો રકાત પઢને કી યા તસ્બીહ મે મશ્ગૂલ હોને કી તૌફીક નહી હોતી ગોયા જલ્દી આકર અફસોસ હોતા હે કે હમ ઈત્ની જલ્દી કયૂં આ ગયે ઐસા હમારા જો મિઝાજ બના હૂવા હે ઉસ્કી ઈસ્લાહ કી સખ્ત ઝરૂરત હે.

ઔર આમ તૌર પર લૌગ ઈશા ઔર ફઝર મે સુસ્તી કરતે હે ઉસ લિયે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હે કે ઈશા ઔર ફઝર કી નમાઝ કી ફઝીલત અગર લૌગોં કો માલૂમ હો જાયે તો ઘુટનો કે બલ ઘસીટતે હૂયે મસ્જિદ મે આયેં.

કિયામત કે રોઝ મુઅઝ્ઝીનો કા એઝાઝ હઝરત મુઆઝ(રદી) ફરમાતે હે કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કો ઈરશાદ ફરમાતે હૂયે સુના અઝાન દેને વાલે કિયામત કે રોઝ લૌગોં મે સબ સે ઝિયાદા લંબી ગરદનોં વાલે હોગે.

ઈફાદાત જો આદમી ઉચા હોતા હે વો કિસી ચીઝ કો અચ્છે તરીકા સે દેખ સકતા હે ઔર ઉસ્કો દેખ કર ઈત્મીનાન હાસિલ કર સકતા હૈ ગોયા યે બતલાના ચાહતે હે કે અઝાન દેને વાલે અલ્લાહ કી રહમત કા નઝારા સબ સે ઝિયાદા અચ્છી તરહ કર સકેગે ઔર અલ્લાહ કી રહમત સે ફાયદા ઉઠાને કા દૂસરોં કે મુકાબ્લે મે ઉન્કો ઝિયાદા મૌકા મિલેગા.

બાઝ હઝરાત ને યે ભી કહા હે કે હદીષ મે આતા હે કે કિયામત કે રોઝ ગરમી કી શિદત ઔર તકલીફ કા યે આલમ હોગા કે લૌગોં કો પસીના આયેગા કિસી કા પસીના ઉસ્કે મુંહ તક પહુંચા હૂવા હોગા ગોયા પસીને ને ઉસ્કો લગામ દે રખ્ખી હોગી લૈકીન અઝાન દેને વાલે ઉચી ગરદન વાલે હોગે તો ગોયા ઉન્કો વો તકલીફ નહી હોગી ઔર ઉન્કા પસીના ઉન્કી ગરદનો કે ઉચા હોને કી વજહ સે મુંહ તક નહી પહુંચ પાયેગા.

બુલંદ આવાઝ સે અઝાન દેના પસંદીદા હે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્દુર્રહમાન(રદી) ફરમાતે હે કે હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી(રદી) ને ઉન સે કહા મૈ તુમકો દેખતા હૂં કે તુમ બકરીયોં ઔર જંગલ કો પસંદ કરતે હો યાની તુમ કો બકરીયોં સે મુહબ્બત હે બકરીયાં પાલતે હો ઔર ઉન્કો ચરાને કે લિયે જંગલ મે કિયામ કરતે હો અબ ઝાહિર હે કે જંગલ મે રહોગે તો નમાઝ ભી વહી પઢને કી નૌબત આયેગી તો જબ તુમ અપની બકરીયાં ચરા રહે હો ઔર નમાઝ કા વકત આયે તો નમાઝ કે લિયે અઝાન દો ઔર અપની આવાઝ કો બુલંદ કરો ઉસ લિયે કે મુઅઝઝીન કી આવાઝ કી ગુંજ કો જો કોઈ ભી સુન્તા હે ચાહે જિન્નાત હો ઈન્સાન હોં યા ઔર કોઈ ભી ચીઝ હો વો સબ કિયામત કે રોઝ ઉસ્કે હક મે ગવાહી દેન્ગી હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરીરદી ને યે ઈરશાદ ફરમાને કે બાદ કહા મૈને

યે ઈરશાદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ સે સુના હૈ.

ઈફાદાતઃ ઈસ સે માલૂમ હૂવા કે અઝાન કો જિત્ની ઝિયાદા બુલંદ આવાઝ સે દે સકતે હો દેની ચાહિયે યે પસંદીદા ઔર મતલૂબ હૈ ઔર જિસ કે ભી કાન મે મુઅઝઝીન કી આવાઝ થોળી થોળી પળેગી વો સબ લૌગ કિયામત કે રોઝ ઉસ્કે હક મે ગવાહી દેગે ચાહે ઉન્કા જી ચાહે યા ન ચાહે કે એ અલ્લાહ ઈસ બંદે ને તેરા નામ બુલંદ કિયા થા ઔર તેરે બંદો કો તેરી ઈબાદત કે લિયે દાવત દી થી ઈસ રિવાયત સે અઝાન કી બહુત હી બળી ફઝીલત હૂયી.

અઝાન સે શૈતાન ભાગતા હૈ હઝરત અબૂ હુરૈરહ(રદી) ફરમાતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા જબ નમાઝ કે લિયે અઝાન કહી જાતી હૈ તો શૈતાન પીઠ ફેર કર ઝોર સે હવા નિકાલતે હૂયે ભાગતા હૈ ફિર જબ અઝાન પૂરી હો જાતી હૈ તો વાપસ આ જાતા હૈ યહાં તક કે જબ નમાઝ કી તકબીર ઈકામત કહી જાતી હૈ તો ચૂંકે યે ભી અઝાન હી કા હિસ્સા હૈ ઈસ લિયે ફિર વો ભાગતા હૈ યહાં તક કે જબ ઈકામત પૂરી હો જાતી હૈ તો ફિર વાપસ આ જાતા હૈ ઔર આદમી જબ નમાઝ શુરૂ કરતા હૈ તો ઉસ કે દિલ ઔર નમાઝ કે દરમીયાન મે આળ બન જાતા હૈ ચુનાન્ચે આકર વો ઉસ્કે દિલ મે વસવસે ડાલતા હૈ કે ફુલાં ચીઝ યાદ કરો ફુલાં ચીઝ યાદ કરો ઔર વો બાતેં જો નમાઝ સે પેહલે ઉસ્કો કભી યાદ ભી નહી આતી થી વો બાતેં યાદ દિલાતા હૈ યહાં તક કે આદમી કો યે યાદ ભી નહી રેહતા કે કિતની રકાતેં પઢી.

ઈફાદાતઃ જૈસા કે ઉપર બતલાયા કે જિસ કે કાન મે ભી અઝાન કી આવાઝ પળેગી ઉસ્કો કિયામત કે રોઝ અઝાન દેને વાલે કે હક મે ગવાહી દેની પળેગી ભલા શૈતાન ઉસ ચીઝ કો કૈસે

ગવારા કર સકતા હૈ જિસ ચીઝ કે ખિલાફ વો હમેશા કોશિશ કરતા હો ઉસી કે બારે મે મજબૂરન ગવાહ બન કર જાના પળેગા યે કૈસે મુમકિન હો સકતા હૈ? ઈસ લિયે જબ અઝાન દી જાતી હૈ તો શૈતાન પીઠ ફેર કર ભાગતા હૈ ઔર ઉસ પર અઝાન કા ઐસા બોજ પળતા હૈ કે ઝોર સે હવા નિકલ જાતી હૈ જૈસે કભી કોઈ આદમી ઝિયાદા વઝની ચીઝ ઉઠા લેતા હૈ તો ઉસ્કી હવા નિકલ જાતી હૈ ઈસી તરહ શૈતાન કી તબીયત પર ભી અઝાન કા ઈત્ના બોજ પળતા હૈ કે ઉસ્કી હવા નિકલ જાતી હૈ ઔર ઉત્ના દૂર ચલા જાતા હૈ કે ઉસ્કો અઝાન કી આવાઝ ન આયે તાકે કિયામત કે રોઝ ઉસ્કો ગવાહી ન દેની પળે ફિર નમાઝ કે વકત આકર નમાઝી કે દિલ મે ઐસે ઐસે વસવસે ડાલતા હૈ ગોયા કેસેટ ચલતી રેહતી હૈ હાલાંકે નમાઝ સે પેહલે અપને કામ મે મશગૂલ થા તબ ભી કભી ઈધર ધ્યાન નહી ગયા થા લૈકીન જહાં નમાઝ શુરૂ કી કે સારે દિન કી ચીઝે ઔર સારી બાતેં શૈતાન યાદ દિલાતા હૈ યહાં તક કે આદમી યે ભી ભૂલ જાતા હૈ કે કિત્ની રકાતેં પઢી.

દો રકાત તો પૂરી કર લેતા ઈમામ અબૂ હનીફા(રહ) કે પાસ એક આદમી આયા ઔર અર્ઝ કિયા હઝરત મૈને એક જગાહ પર દિરહમ કી થેલી દફન કી હૈ લૈકીન અબ ભૂલ ગયા હૂં કે વો જગાહ કોન્સી હૈ કોઈ ઈલાજ બતલાઈય્યે તાકે જગાહ યાદ આ જાયે ઈમામ સાહબ(રહ) ને ફરમાયા ઐસા કરો કે વુઝૂ કરો ઔર દો રકાત નમાઝ કી નિય્યત બાંધ લો ઔર ખૂબ તવજ્જુહ સે નમાઝ પઢના ચુનાન્ચે ઉસ ને જૈસે હી વુઝૂ કરકે નમાઝ કી નીય્યત બાંધી કે શૈતાન ને ઉસ જગાહ યાદ દિલા દી અબ ઉસને નમાઝ ભી તોળ દી ઔર આકર શુક્રીયા અદા કિયા ઈમામ સાહબ(રહ) ને કહા અલ્લાહ કે બંદે વો દો રકાત તો પૂરી કર લેતા.

મૈરે લિયે અલ્લાહ સે વસીલા માંગો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ(રદી) ફરમાતે હે કે ઉન્હોને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કો ઈરશાદ ફરમાતે હૂયે સુના જબ તુમ અઝાન કી આવાઝ સુનો તો મુઅઝઝીન જો કલિમાત કહે વહી તુમ ભી કહો યાની મુઅઝઝીન ને કહા કે અલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર તો આપ ભી ઉસી તરહ અલ્લાહુ અકબર કહો ઉસ્કે બાદ મૈરે ઉપર દુરૂદ ભેજો ફિર મૈરે લિયે અલ્લાહ સે વસીલા માંગો યે જન્નત મે એક ઉંચા દરજા હે જો અલ્લાહ કે બંદો મે સે સિર્ફ એક હી કો મિલેગા ઔર અલ્લાહ કી ઝાત સે ઉમ્મીદ હૈ કે વો બંદા જિસ્કો યે મકામ દિયા જાયેગા વો મૈ હી હૂં ઈસ લિયે જો મૈરે લિયે વસીલે કી દુઆ કરેગા ઉસ્કે લિયે મૈરી શિફાઅત ઝરૂરી ઔર વાજિબ હો જાયેગી યાની કિયામત કે રોઝ મૈ ઉસ્કી સિફારિશ કરૂંગા.

અઝાન કા જવાબ કયા દિયા જાયે મુઝઝીન જો કલિમાત કહે વહી તુમ ભી કહો ઉસ સે ઉલમાને યે બતલાયા કે ઉસ્ને જહાં પેહલે દો કલિમે કહે ઔર ખામોશ હૂવા તો આપ ભી વહી કેહ દિજીયે ઉસી તરહ સાથ સાથ જવાબ કા સિલસિલા ચલતા રહે લૈકીન ઉસકા મતલબ યે નહી હે કે અગર વો આગે બઢ ગયા તો જવાબ નહી દે સકતે ઉસ લિયે કે કિતાબોં મે લિખ્ખા હૈ કે અગર જવાબ દેને કા ખિયાલ નહી રહા ઔર જવાબ દેના ભૂલ ગયે ફિર દરમીયાને અઝાન ખિયાલ આયા તો શુરૂ સે જો કલિમાત કહે ગયે હૈ ઉન્કા જવાબ દિયા જા સકતા હૈ.

ઈસ રિવાયત મે હૈ મુઝઝીન જો કલિમાત કહે જવાબ મે વહી કલિમાત કેહતે જાવો ઉસકા તો તકાઝા યે હૈ કે જબ મુઝઝીન હય્યા અલસ્સલાહ કહે તો હમે ભી હય્યા અલસ્સલાહ હી કેહના ચાહિયે ઔર જબ હય્યા લલ્ફલાહ કહે તો આદમી કો

બજાયે હય્યા અલસ્સલાહ ઔર હય્યા લલ્ફલાહ કે લા હવલા વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ અલીય્યીલ અઝીમ કેહના ચાહિયે.

દૌનો રિવાયતોં સે બઝાહિર અલગ અલગ બાતેં માલૂમ હોતી હે ઈસ્કે જવાબ મે બાઝોં ને કહા કે કભી યે કહે ઔર કભી વો કહે યાની કભી હય્યા અલસ્સલાહ કે જવાબ મે હય્યા અલસ્સલાહ કહે ઔર કભી લા હવલા વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ અલીય્યીલ અઝીમ કહે ઔર બાઝોં ને કહા કે દૌનો કહે.

એક ઈશ્કાલ ઔર ઉસકા જવાબ અબ હય્યા અલસ્સલાહ કે જવાબ મે હય્યા અલસ્સલાહ હી કેહને પર એક ઈશ્કાલ હોતા હે ઈસ લિયે કે હય્યા અલસ્સલાહ કા મતલબ તો હોતા હે કે આવો નમાઝ કે લિયે તો જૈસે એક આદમી હમે કહે આવો નમાઝ કે લિયે ઔર ઉસ્કે જવાબ મે હમ ભી કહે આવો નમાઝ કે લિયે તો યે જવાબ નહી હોતા બલ્કે મઝાક કી સી શકલ હો જાતી હે.

ઈસ કા જવાબ દિયા ગયા હે કે વો જો હમે કેહતા હે આવો નમાઝ કે લિયે ઉસ્કી દો શકલેં હોતી હે એક તો યે કે જૈસે કોઈ બુલાને કે લિયે આતા હે ઔર કેહતા હે કે ચલિયે જબ બુલાને વાલા ચલિયે કેહતા હે તો સામને વાલા ભી કેહતા હે કે ચલિયે ઔર ચલના શુરૂ કર દેતા હે ઔર દૂસરી શકલ યે હોતી હે કે વો આપ કો કેહ રહા હે હય્યા અલસ્સલાહ ચલિયે નમાઝ કે વાસ્તે ઔર આપ અપને જી મે કેહ રહે હે ઔર અપને નફસ કો ખિતાબ કરતે હૂયે કેહ રહે હે કે હય્યા અલસ્સલાહ ચલ નમાઝ કે વાસ્તે ઉઠ ગોયા મુઅઝઝીન ને હમે ખિતાબ કિયા ઔર હમ અપને નફસ કો ખિતાબ કરેં તો ઉસ સૂરત મે કોઈ

ઈશ્કાલ બાકી નહી રહેગા.

ઔર જિસ રિવાયત મે લા હવલા વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ અલીય્યીલ અઝીમ કેહના આયા હૈ ઉસકા મતલબ યે હૈ કે કિસી આદમી કે અંદર ગુનાહ સે બચને કી તાકત નહી ઔર કિસી ભી ઈબાદત કો કરને કી તાકત નહી જબ તક કે ઉસ્કો અલ્લાહ કી તરફ સે તૌફીક ન દી જાયે ગોયા યહાં મુઅઝઝીન કી તરફ સે કહા જા રહા હૈ હય્યા અલસ્સલાહ નમાઝ કે લિયે આવો તો જવાબ મે યે કલિમાત કહે જા રહે હૈ જિસ કા મતલબ યે હૈ કે નમાઝ એક બહુત ઉંચા અમલ હૈ જબ તક અલ્લાહ ઉસ્કી તૌફીક ન દે વહાં તક કિસી આદમી કે બસ મે યે કામ નહી હૈ ગોયા હમ અલ્લાહ સે ઉસ્કી તૌફીક તલબ કરતે હૈ ઔર વહી તૌફીક દેને વાલા હૈ.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઉમ્મત સે એક ફરમાઈશ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ હમ સે ફરમા રહે હૈ કે મૈરે લિયે વસીલા માંગો હઝરત ડાકટર અબ્દુલ હય સાહબ આરિફી(રહ) જો હઝરત થાનવી(રહ) કે ખુલફા મે સે થે વો ફરમાતે થે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કે હમ પર બળે એહસાનાત હૈ આપ હી કે સદકા મે અલ્લાહ ને હમેં ઈમાન અતા ફરમાયા ઔર સારી નેમતેં અલ્લાહ ને આપ હી કે ઝરીયા સે ઉમ્મત કો અતા ફરમાઈ હૈ ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને અપની ઉમ્મત સે કભી અપને લિયે ઐસા કોઈ કામ નહી કહા કે મૈરે વાસ્તે ફુલાં કામ કરલો સિવાય એક ચીઝ કે, કે મૈરે લિયે અલ્લાહ સે વસીલા માંગો ઔર હમ ઉસ્મે ભી કોતાહી કરેં જિસ કે સદકા ઔર તુફૈલ હમે સબ કુછ મિલા ઉસ્કે લિયે હમ ઈત્ના ભી કરને કે લિયે તય્યાર ન હોં તો ઉસ સે ઝિયાદા બે

મુરૂવ્વતી ઔર કયા હો સકતી હૈ ઈસ લિયે અઝાન કી આવાઝ સુનને કે બાદ અઝાન કા જવાબ દેને કે સાથ સાથ અઝાન પૂરી હોને પર ઉસ દુઆ કો પઢને કા ઝરૂર એહતેમામ કિયા જાયે ઔર ફિર ઈસ મે હમારા હી બહુત બળા ફાયદા યે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હૈ કે જો મૈરે લિયે વસીલા કી દુઆ કરેગા ઉસ્કે લિયે મૈરી શિફાઅત ઝરૂરી ઔર વાજિબ હો જાયેગી.

મકામે વસીલા એક નુકતા વસીલા વહી મકામ હૈ જિસ કે મિલને પર અલ્લાહ કી તરફ સે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કો શિફાઅત કા ઈખ્તિયાર દિયા જાયેગા જબ કિસી ને આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કે લિયે ઉસ મકામ કે મિલને કી દુઆ કી તો ઝાહિર હૈ આપ ઉસ્કે લિયે ઝરૂર શિફાઅત ફરમાએગે.

વૈસે તો અલ્લાહ ને યે મકામ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કે લિયે હી તજવીઝ કિયા હૈ લૈકીન જબ હમ હમારે ઉસ્તાઝે મોહતરમ હઝરત સઈદ અહમદ સાહબ પાલનપુરી(દા બ) કે પાસ અબૂ દાવૂદ શરીફ પઢતે થે ઉસ વકત હઝરત ને એક બાત ઈરશાદ ફરમાઈ થી જો ઉસ વકત સે મુજે યાદ રેહ ગયી હૈ હઝરત ને ફરમાયા થા કે દેખિયે અસલ તો યે મકામ ઔર મરતબા અલ્લાહ ને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ હી કી કિસ્મત મે લિખ્ખા હૈ લૈકીન અલ્લાહ કી તરફ સે ઉસ્કે વાસ્તે એક શર્ત લગાઈ ગઈ હૈ કે જિસ કે લિયે ઉસ મરતબા કો માંગને વાલે ઈતની તાદાદ મે હોગે ઉન્હી કો યે મકામ દિયા જાયેગા ગોયા જિસ કો ઈત્ને વોટ મિલેગે ઉસી કો યે મકામ ઔર મન્સબ મિલેગા વૈસે ભી ઉમ્મતે મુહમ્મદીય્યા કી તાદાદ દૂસરી ઉમ્મતોં કે મુકાબ્લે મે

બહુત ઝિયાદા હે ફિર જબ કે દિન મે પાંચ મરતબા અઝાન દી જાતી હે તો હર અઝાન કો સુન કર ઉસ ઉમ્મત કે અફરાદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કે લિયે રોઝાના પાંચ મરતબા યે મકામ મિલને કી દુઆ કરતે રહેગે તો ઝાહિર હે આપ કે લિયે ઈસ મરતબા કી દુઆ કરને વાલોં કી તાદાદ બળજાયેગી વૈસે તો અલ્લાહ ને આપ હી કે લિયે યે મકામ મુકદર ફરમાયા હે લૈકીન ઝાહિરી તૌર પર જો સબબ રખ્ખા ઉસ્કો ઈખ્તિયાર કરને કે લિયે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હે કે મૈરે લિયે વસીલા માંગો ઔર યહી વો મકામ હે જહાં પહુંચને પર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ શિફાત ફરમાયેગે તો ઉસ મકામ કે મિલને મે જિસ ને ભી અપની દુઆ લગાયી હોગી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઉસ્કી સિફારિશ ઝરૂર ફરમાયેગે જૈસે આપ કિસી કો ચુન કર પાર્લમેન્ટ મે ભેજેં તો વો આપ કા ભી કામ કરતા હે કે ઉસ્ને હમ કો વોટ દિયા થા તો ઉસકા યે કામ કરદો ખૈર યે તો સિર્ફ એક નુકતા કી બાત હે.

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી(રદી) ફરમાતે હે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જબ તુમ અઝાન કી આવાઝ સુનો તો જિસ તરહ મુઅઝઝીન કેહતા હે ઉસી તરહ તુમ ભી કહો.

ઈફ઼ાદાતઃ ચૂંકે કુલુ યે અમર કા સેગા હે ઈસ લિયે અઝાન કા જવાબ દેના કયા હેસીયત રખતા હે વાજિબ હે સુન્નત હે યા મુસ્તહબ હે અહનાફ મે સે મશાઈખ કી એક જમાત ઈસ તરફ ગઈ હે કે અઝાન કા જવાબ દેના વાજિબ ઔર ઝરૂરી હે લૈકીન અલ્લામા શામી(રહ) ને ઉસ પર બહસ ઔર તહકીક કરને કે બાદ આખરી બાત લિખ્ખી હે કે અઝાન કે જવાબ દો તરહ દિયે

જાતે હૈ એક તો ઝુબાની ઔર અમલી અઝાન કા અમલી જવાબ દેના તો ઝરૂરી હૈ અઝાન દેને વાલા અઝાન કે ઝરીયા આપકો અલ્લાહ કે ઘર મે બુલા રહા હૈ કે આ જાવો ઔર મસ્જિદ મે આકર નમાઝ અદા કર લો ગોયા મસ્જિદ કી તરફ ચલના અમલી જવાબ હૈ ઔર યે વાજિબ ઔર ઝરૂરી હૈ ઔર ઝુબાન સે જવાબ દેના સુન્નત ઔર મુસ્તહબ કા દરજા રખતા હૈ.

હઝરત જાબિર(રદી) ફરમાતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા જિસ ને અઝાન કી આવાઝ સુનકર યે દુઆ પઢી અલ્લાહુમ્મ રબ્બ હાઝિહિ દાવતીત્તામ્મતી વસ્સલા તિલ્કાઈમતી આતી મુહમ્મદનિલ વસીલત વલ્ફઝીલત વબ્અસહુ મકામમ મહમૂદનિલ્ઝી વઅદતહુ ઈન્નક લા તુખલિફુલ મીઆદ.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હૈ કે કિયામત કે રોઝ ઉસ્કે લિયે મેરી શિફાઅત ઝરૂરી હો જાયેગી.

ઈફાદાતઃ અઝાન કા જવાબ દેને પર યે બળી ફઝીલત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કી શિફાઅત હાસિલ હોતી હો ઔર હમ મે સે કૌન હૈ જો આપ કી શિફાઅત કા મોહતાજ ન હો ઈસ લિયે યે બહુત આસાન તરીકા હૈ ઉસ્કી આદત બનાલો કે જહાં અઝાન કી આવાઝ સુનો ફૌરન જવાબ દેને મે મશ્ગૂલ હો જાવો ઔર આખિરત મે યે દુઆ ભી પળને કા એહતેમામ કરો.

હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ(રદી) નકલ કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા જો આદમી મુઅઝ્ઝીન જબ અશહદુ અન લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ કહે તો ઉસ કે જવાબ મે અશહદુ અન લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ કહે ફિર યે કહે અશહદુઅન લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ

વહદહુ લાશરીકલહુ વઅન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહુ વરસૂલુહુ રઝીતુ બિલ્લાહિ રબ્બન વબિમુહમ્મદીન રસૂલન વબિલ્ઈસ્લામી દિનન બહુત છોટા સા અમલ હૈ ઔર ઉસ પર અલ્લાહ કી તરફ સે ગુનાહોં કી માફી કા વાદા હૈ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફી સાહબ(રહ) ને એક છોટે સે રિસાલા મે ઐસે છોટે છોટે આમાલ જમા કિયે હૈ જિન પર અહાદીષ મે સારે ગુનાહોં કે માફ હોને કી બશારત સુનાઈ ગયી હૈ ઔર ઉન્કો ફેલાયા હૈ ઉસી મે એક અમલ યે ભી હૈ ઉસ્કી ભી આદત બનાલો.

હઝરત અનસ(રદી) ફરમાતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા અઝાન ઔર ઈકામત કે દરમીયાન દુઆ રદ નહી કી જાતી.

યે ભી એક અહમ ફઝીલત હૈ કે અઝાન કે બાદ સે લેકર નમાઝ ખળી હોને તક કે વકફા મે જો દુઆ કી જાતી હૈ અલ્લાહ કી તરફ સે કબૂલ કી જાતી હૈ હઝરત મુજદીદ અલ્ફેસાની(રહ) ફરમાતે હૈ કે યે દરબાર ખુલને કા વકત હૈ જૈસે બાદશાહોં કે યહાં દરબાર કે અવકાત હોતે હૈ ઔર ઉસ વકત જો આદમી જાકર અપની દરખ્વાસ્ત પેશ કરતા હૈ તો ઉસ્કી વો દરખ્વાસ્ત રદ નહી કી જાતી ઉસી તરહ અઝાન હોતે હી ગોયા અલ્લાહ કા દરબાર ખુલ ગયા અબ ઈકામત હોને તક જો દુઆ કી જાયેગી વો ઈન્શાઅલ્લાહ કબૂલ હી હોગી. અલ્લાહ તઆલા અમલ કી તૌફીક અતા ફરમાવે.

વ આખિરૂ દઅવાના અનિલ્હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન. વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસૂલિહિલ કરીમ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી અજમઈન, આમીન.